نمایشگاه «آثار معماران فرانسوی ابتدای قرن بیستم در ایران»

WORKS OF EARLY 20TH CENTURY FRENCH ARCHITECTS IN IRAN, EXHIBITION

گروه معماری دوران تحول در ایران

ARCHITECTURE OF CHANGING TIMES IN IRAN

On the 1st and 2nd of April 2009 an exhibition of the works of 3 French Architects: Andre Godard (1881–1965), Maxim Siroux (1907 – 1976) and Roland Dubrul (1907–1983) was held in Paris by "Architecture of Changing Times in Iran" and "The Society of Iranian Architects in France", headed by Abdol Hamid Eshragh.

During the early part of the 20th century the named architects played a crucial role in the design and construction of architectural projects, the study of works of art and historic relics and the establishment of Schools and Foundations of Art and Architecture in Iran. They were highly regarded and respected amongst Iranians.

The exhibition also included works by a number of non-French architects (such as Vartan Havanesian) which were presented in a collection of 42 images and a number of Farsi and French brochures.

از راست: سهراب سروشیانی، بیژن شافعی، عبدالحمید اشراق، ویکتور دانیل، هوشنگ اعتضاد

From right: S. Soroshiani, B. Shafeie, A.H. Eshragh, V. Daniel, H. Etezad

اندیشهٔ برگزاری نمایشگاه آثار معماران فرانسوی در ایران، در سفرهایی که برای جمع‌آوری اسناد و مدارک و گفتگو با متخصصان و پژوهشگران مقیم پاریس از چند سال قبل آغاز شد، شکل گرفت. برنامه‌ریزی اجرایی نمایشگاه و همایش به دعوت رئیس انجمن معماران ایران در فرانسه، عبدالحمید اشراق آغاز، و مقرر شد که در نمایشگاه، آثار معماران غیر فرانسوی مانند وارطان هوانسیان، که کتاب‌های آن‌ها را گروه معماری دوران تحول منتشر کرده، نیز معرفی شوند. سه معمار فرانسوی، که در ابتدای قرن بیستم در طراحی و ساخت آثار متعددی در ایران مشارکت داشتند و کارهایشان در نمایشگاه ارائه شد، عبارت بودند از: آندره گدار(۱۸۸۱ تا ۱۹۶۵)، ماکسیم سیرو (۱۹۰۷ تا ۱۹۷۶) و رولان دوبرول (۱۹۰۷ تا ۱۹۸۳)؛ بروشور شش برگی مستقلی نیز برای آثار معماران فوق به دو زبان فارسی و فرانسه به چاپ رسید.

نمایشگاه مقارن با بیست و پنجمین سالگرد تشکیل گروه معماری دوران تحول در ایران، در دو روز اول و دوم آوریل در محل خانه فرهنگ منطقهٔ ۱۵ پاریس برگزار شد.

برنامهٔ روز اول آوریل شامل خوش‌آمدگویی رئیس انجمن معماران ایرانی در فرانسه، معرفی افراد گروه معماری دوران تحول توسط دکتر هوشنگ اعتضاد، مجری برنامه، شامل تاریخچهٔ گروه، اهداف، حوزهٔ فعالیت‌ها، آثار منتشر شده و انتشارات آینده، برنامه‌های آینده (تداوم پژوهش و توسعهٔ شاخه‌های آن)، نمایش اسلاید همراه با موسیقی: سیری در معماری دوران تحول در ایران، و معرفی آثار سه معمار فرانسوی در ایران بود. در پایان، پرسش و پاسخ هم صورت گرفت و حاضران، سؤالاتی در مورد تعریف دوران تحول در ایران، NGO بودن گروه معماری دوران تحول، نقش معماران سایر کشورها در عمران کشور در همان دوران، تغییر مصالح مصرفی در آثار معماران، تعریف دقیق‌تر از معماری Art Deco، دوره‌بندی سایر معماران دوران تحول، و در نهایت امکان برگزاری نمایشگاه در لندن و کالیفرنیا مطرح کردند. در انتهای برنامه رئیس انجمن ضمن تشکر از مدعوین و بازدیدکنندگان، پیام کتبی معماران بنام مقیم در کشورهای دیگر از جمله هوشنگ سیحون، امیر نصرت منقح، فیروز ادب، و احسان یارشاطر (از طرف دانشنامهٔ ایرانیکا) را قرائت کردند.

در این مراسم کامران دیبا، محمدرضا مقتدر، و دیگر معماران مقیم پاریس نیز شرکت داشتند.

گدار در میان جمعی از استادان، کارکنان و دانشجویان دانشکدهٔ هنرهای زیبا، ۱۳۲۹

Godard with staff in Fine Arts faculty, Tehran University, 1950

آندره گدار
(۱۸۸۱ تا ۱۹۶۵)
Andre Godard
(1881-1965)

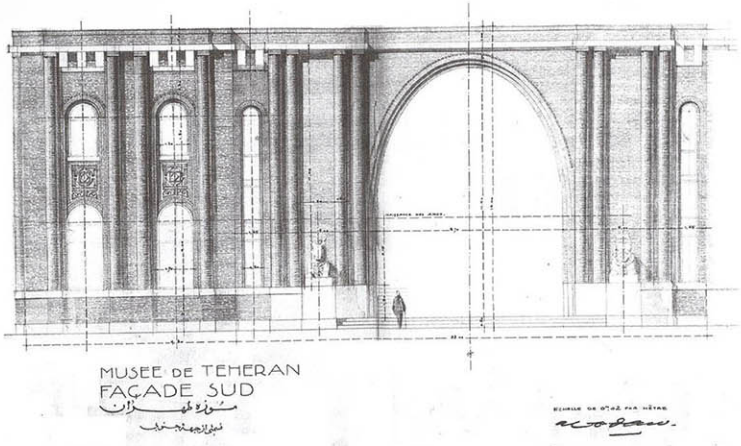

Iran Bastan Museum

موزهٔ ایران باستان

Iran Bastan Museum

موزهٔ ایران باستان

Hafez tomb

آرامگاه حافظ

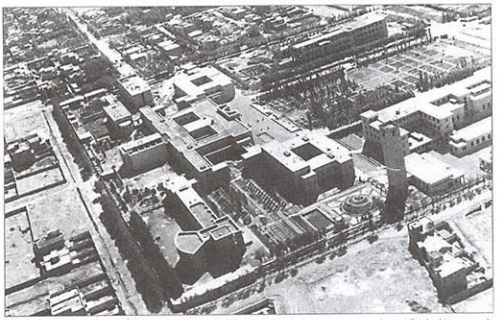

Tehran University Site Plan

طرح محوطهٔ دانشگاه تهران

آندره گدار در سال ۱۸۸۱ در شومن فرانسه به دنیا آمد و در مدرسهٔ هنرهای زیبای پاریس، در رشتهٔ معماری تحصیل کرد. گدار پیش از فعالیت در ایران، در بغداد و افغانستان به معماری و باستان‌شناسی، و در مصر به تحقیق در زمینهٔ معماری اسلامی پرداخت.

گدار از سال ۱۹۲۸ به سمت مدیر ادارهٔ عتیقات، موزه و کتابخانهٔ ملی ایران منصوب شد. او تا سال ۱۹۵۲ و دوباره از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۰ این سمت را در اختیار داشت و برای اولین بار قانون اکتشافات و نگهداری عتیقات در ایران را تدوین کرد و به تصویب رساند. فعالیت‌های گدار در این دوره شامل مطالعه و مرمت آثار تاریخی ایران، و همچنین مرمت و ساخت مدارس، با همکاری معمارانی چون نیکلای مارکف، ماکسیم سیرو، محسن فروغی، و رونالد دوبرول بود.

گدار به عنوان معمار نیز در این سال‌ها فعالیت چشمگیری داشت. از آثار او می‌توان به طرح آرامگاه فردوسی، بازسازی میدان نقش جهان، موزهٔ ایران باستان، تالار تشریح و طرح کلی دانشگاه تهران، ساخت موزهٔ آستانه در قم، آرامگاه حافظ، و کتابخانهٔ ملی اشاره کرد.

گدار نخستین رئیس دانشکدهٔ هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود و ۱۳ سال ریاست افتخاری آن را داشت. او همچنین در ۱۹۴۴ نایب رئیس هیئت مدیرهٔ انجمن آثار ملی شد. دانشگاه تهران به پاس تلاش‌های او در شناساندن و حفظ آثار تاریخی، در سال ۱۹۵۸، درجهٔ دکتری افتخاری به او اهدا کرد.

گدار در ۱۹۶۰ به پاریس بازگشت و کتاب *هنر ایران*، که تحلیلی بر ساختار تحول معماری ایران است، را منتشر کرد و سرانجام به سال ۱۹۶۵ در ۸۴ سالگی در همان جا درگذشت.

ماکسیم سیرو
(۱۹۰۷ تا ۱۹۷۶)
Maxim Siroux
(1907-1976)

شهرک مسکونی راه‌آهن Rahahan small town

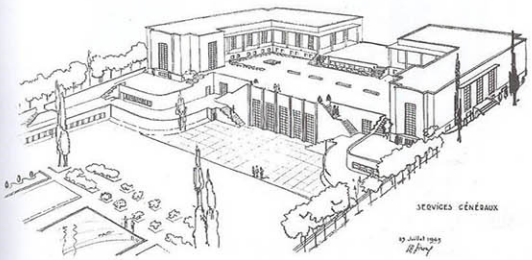

کروکی باشگاه دانشجویان Student's club sketch

دانشکدهٔ فنی دانشگاه تهران Technical Faculty, Tehran University

دانشکدهٔ پزشکی دانشگاه تهران Medical Faculty, Tehran University

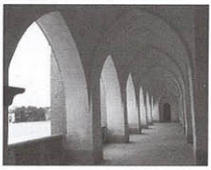

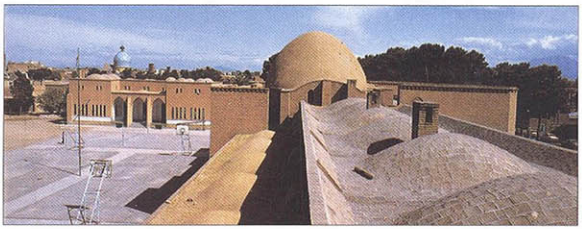

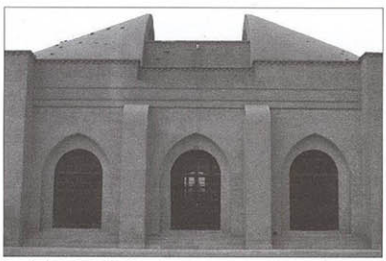

Iranshahr school, Yazd

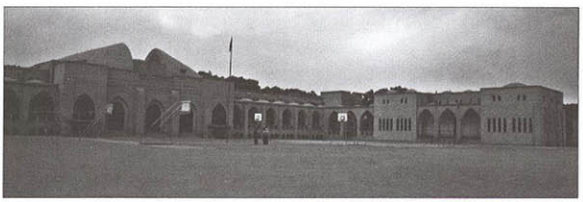

مدرسهٔ ایران‌شهر یزد

ماکسیم سیرو در سال ۱۹۰۷در پاریس متولد شد. او در سال ۱۹۳۳ به عنوان عضو گروه باستان‌شناسی موزهٔ لوور در ایران فعالیت داشت، و پس از اخذ دیپلم معماری از دانشکدهٔ بوزار پاریس در ۱۹۳۴، تا سال ۱۹۳۹ به شکل گسترده‌ای با ادارهٔ عتیقات ایران به سرپرستی آندره گدار همکاری کرد.

فعالیت‌های او در این دوره مشارکت در طرح مجموعهٔ دانشگاه تهران؛ طراحی دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، فنی، و علوم؛ تدریس در دانشکده‌های فنی، و هنرهای زیبا، در سال‌های ۳۹-۱۹۳۸؛ و ادارهٔ یکی از سه کارگاه معماری دانشکدهٔ جدید التأسیس هنرهای زیبا بود.

سیرو بعد از شروع جنگ جهانی به ارتش خاور نزدیک پیوست. اما در سال ۱۹۴۰ دوباره به ایران برگشت و عضو کمیتهٔ فرانسهٔ آزاد در ایران، به سرپرستی آندره گدار شد. او به موازات فعالیت‌های معماری به هنر نقاشی نیز روی آورد و در ۱۹۴۵ نمایشگاهی از آثارش را در تهران برگزار کرد.

سیرو پس از خروج از ایران، از ۱۹۴۷تا ۱۹۵۸ در آفریقای شمالی و الجزایر تواماً به معماری و نقاشی پرداخت و در ۱۹۵۵ نمایشگاهی از آثار خود را در کازابلانکا برپا کرد. در ۱۹۵۸ برای تبدیل یک کاروانسرای قدیمی به هتل شاه عباسی، به ایران بازگشت و همزمان، به جمع‌آوری اطلاعات برای نوشتن کتاب *راه و بناهای قدیمی جاده‌های منطقهٔ اصفهان* پرداخت.

از ۱۹۶۴ به بعد ماکسیم سیرو به عنوان کارشناس یونسکو چندین سفر به ایران داشت و سرانجام در سال ۱۹۷۶ بدرود حیات گفت.

رولان دوبرول
(۱۹۰۷ تا ۱۹۸۳)
Ronald Dubrul
(1907-1983)

Melli Bank, Sari — بانک ملی ساری

Ramsar Casino — کازینو رامسر

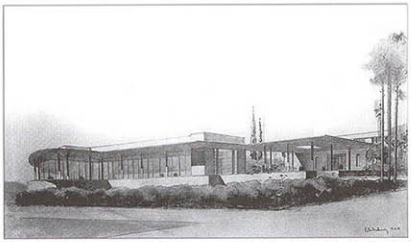

Sketch of Tehran University club — کروکی باشگاه دانشگاه تهران

Tehran University club

باشگاه دانشگاه تهران

Amjadieh pool — استخر امجدیه

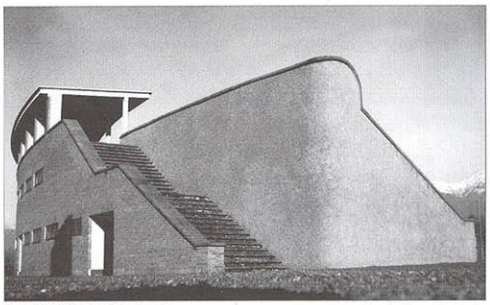

Amjadieh Stadium Bleachers — سکوهای نشیمن استادیوم امجدیه

بنای یادبود استادیوم امجدیه
Amjadieh Stadium Memorial

Fine Arts Faculty — دانشکدهٔ هنرهای زیبا

Ghomash building (Textile Storeroom), Tehran

ساختمان قماش (انبار پارچه)، میدان راه‌آهن تهران

رولان مارسل دوبرول در سال ۱۹۰۷ در شهر آرمانتیر فرانسه به دنیا آمد. در ۱۹۲۶ وارد مدرسهٔ هنرهای زیبای پاریس و در ۱۹۳۲ فارغ‌التحصیل شد.

او پس از موفقیت در کنکور ساختمان بورس تهران در ۱۹۳۵ به ایران آمد و در شرکت ساختمانی باتینیول مشغول به کار شد. از کارهای او در این شرکت عبارت بودند از: شهرداری گرگان، بانک ملی شعبهٔ ساری، هنرستان اصفهان، و مدارس تیپ در فریمان.

دوبرول درسال ۱۹۳۶ نقشه‌های مقدماتی و اجرایی کاخ دادگستری را با همکاری گابریل گورکیان کشید و پس از انتقال دفتر فنی این شرکت به وزارت صنایع و معادن، طراحی نقشه‌های ساختمانی جدید وزارتخانه را نیز بر عهده گرفت. همچنین در تأسیس هنرستان صنعتی وزارت صنایع و معادن همکاری داشت و در آن به تدریس معماری پرداخت.

او از ۱۹۳۷ همکاریش را با وزارت معارف آغاز کرد و از ۱۹۳۸ در سمت مهندس معمار در آنجا مشغول به کار شد و پروژهٔ باشگاه و خوابگاه دانشجویان، و طراحی دانشکدهٔ هنرهای زیبای دانشگاه تهران را به عهده داشت.

با آغاز جنگ جهانی دوم، در اواخر سال ۱۹۳۹ داوطلبانه به نیروی هوایی فرانسه پیوست. پنج ماه بعد به ایران بازگشت و در ۱۹۴۲ ایران را برای همیشه ترک کرد. پس از آن سه سال در سمت ریاست ادارهٔ شهرسازی دولت سوریه به تدوین طرح جامع شهرهای عمدهٔ سوریه پرداخت و معمار مشاور دولت بود.

او از ۱۹۴۵ به فرانسه بازگشت و در ۱۹۵۴ دفتر شخصی خود را بنا نهاد. دوبرول تا ۱۹۸۳ یعنی تا سال فوتش در پاریس، فعالانه در طراحی و ساخت پروژه‌های متعددی در فرانسه همکاری داشت.